

ПРОГРАМА

для загальноосвітніх навчальних закладів

ПРАВознавство

10 клас

Рівень стандарту / Академічний рівень

Пояснювальна записка

Демократизація суспільних відносин сприяє підвищенню активності особи як суб'єкта цих відносин, а тому й вимагає глибокого розуміння нею процесів, що відбуваються у суспільстві, їх сутності, особливостей організації, функціонування та керування ними.

Усе це зумовлює особливу актуальність вивчення державно-правових явищ, які є одним із провідних засобів впорядкування відносин у суспільстві, і саме цим зумовлене введення у систему загальноосвітньої підготовки курсу “Основи правознавства”.

Метою курсу є формування системного уявлення в учнів про державу та право як основні засоби впорядкування суспільних відносин та вміння використовувати їх у практичному житті.

Завданнями, реалізація яких забезпечить досягнення означеної мети, є:

1) ознайомити учнів з основами теорії держави та права і на цій основі сформувати їхнє уявлення про державно-правові реалії України;

2) поглибити знання учнів про виникнення, типи та форми держави, історію розвитку української державності, сучасну українську державу та її органи;

3) поглибити знання учнів про соціальні норми, сформувати системне уявлення про правові норми, галузі права, правовідносини, правопорядок, правопорушення та юридичну відповідальність;

4) сформувати системне уявлення про способи підтримання правопорядку, механізми захисту прав і свобод;

5) виховувати переконаність у необхідності дотримання правових норм, непримиренність до протиправної поведінки;

6) виробити в учнів уміння аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою;

7) формувати в учнів навички діяти згідно з нормами права у конкретних життєвих ситуаціях;

8) сформувати в учнів уміння використовувати набуті знання у практичному житті тощо.

Практична потреба розв'язання означених проблем зумовлює актуальність програми курсу «Основи правознавства» та створення на її основі підручника, який сприятиме опануванню учнями понятійно-категоріальним апаратом, загальнотеоретичною основою для розуміння питань, що являють собою сучасні держава і право, якими є особливості їх виникнення, функціонування і розвитку, роль та функції в організації суспільних відносин, їх національні особливості тощо.

Структура курсу та його зміст відповідають переліченим завданням.

Структура та орієнтовний розподіл навчального часу

З урахуванням змісту сучасної системи знань про державно-правові явища та особливостей організації навчального процесу курс “Основи правознавства” складається з чотирьох частин: ч. 1. Основи теорії держави; ч.

2. Основи теорії права та правовідносин; ч. 3. Основи публічного права України; ч. 4. Основи приватного права України. У першій та другій частині розкривається загальнотеоретична характеристика держави і права як соціальних явищ, а частини третя і четверта присвячені характеристиці української держави та її правової системи.

Назва теми	Кількість годин
Вступ	0,5

Частина перша: ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ

Тема 1. Історичний аспект виникнення держави та права	1,5
Тема 2. Загальна характеристика держави та державної влади	1
Тема 3. Державний лад	2
Тема 4. Особа, суспільство, держава	2
<i>Повторювально-узагальнюючий урок</i>	1
Всього	8

Частина друга: ОСНОВИ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ПРАВОВІДНОСИН

Тема 1. Поняття і загальна характеристика права	1
Тема 2. Поняття і структура правової системи	1
Тема 3. Правовідносини	2
Тема 4. Правопорядок і правопорушення	2
Тема 5. Юридична відповідальність	1
<i>Повторювально-узагальнюючий урок</i>	1
Всього	8

Частина третя: ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Тема 1. Конституційне право	1
Тема 2. Основні права, свободи і обов'язки громадян України	1
Тема 3. Особливості організації державної влади і місцевого самоврядування в Україні	3
Тема 4. Фінансове право	1
Тема 5. Адміністративне право	1
Тема 6. Екологічне право	1
Тема 7. Кримінальне право	2
<i>Повторювально-узагальнюючий урок</i>	1
Всього	11

Частина четверта: ОСНОВИ ПРИВАТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Тема 1. Цивільне право	3
Тема 2. Сімейне право. Житлове право	1
Тема 3. Земельне право	1
Тема 4. Трудове право	2
<i>Повторювально-узагальнюючий урок</i>	1
Всього	8

Загальна кількість годин	35
--------------------------	----

За навчальним планом загальна кількість годин на курс – 35, із розрахунку 1 година на тиждень.

Програма поділена на чотири частини відповідно до організації навчального процесу у школі протягом навчального року і визначає години на вивчення кожної теми, а також повторювально-узагальнюючі уроки (4 уроки на рік).

Запропонована кількість годин на вивчення кожної теми є орієнтовною і може бути змінена й використана вчителем на власний розсуд.

Ліва колонка змісту навчальної програми містить перелік інформаційних питань, що мають бути опрацьовані учнями під час вивчення тем, а права колонка - державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів: перелік основних знань, умінь та навичок, що мають бути сформовані в учнів як результат засвоєння кожної теми.

Зміст курсу є доступним для учнів 10 класу й розрахований на засвоєння його кожним учнем.

Основним завданням учителя при викладанні курсу є формування системного уявлення учнів про правові знання, надання їм практичної спрямованості та формування вміння використовувати їх у практичному житті.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
-----------------------------	---

Вступ до “Основ правознавства” (0,5 год.)

<p>Поняття, мета, завдання і структура курсу. Методичне забезпечення (програма, підручники, правові акти). Особливості роботи на уроках та підготовки до уроків вдома.</p>	<p>Учень (учениця): <i>дає загальну характеристику курсу, визначає його мету, завдання та структуру;</i> <i>пояснює як працювати над матеріалом на уроках та вдома, як користуватись підручником та правовими актами;</i> <i>висловлює власні очікування щодо вивчення курсу.</i></p>
--	---

Частина перша: ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ

Тема 1. Історичний аспект виникнення держави (1,5

год.)

<p>Порівняльна характеристика понять “країна”, “суспільство”, “держава”.</p> <p>Поняття і види суспільних відносин та особливості їх впорядкування у додержавний період.</p> <p>Теорії виникнення держави. Зміни в організації суспільних відносин з появою держави.</p> <p>Історичні типи держави і права: поняття і загальна характеристика.</p>	<p>Учень (учениця): <i>пояснює зміст понять теми;</i> <i>розповідає, що таке суспільні відносини, які є їх види, наводить приклади;</i> <i>обґрунтовує необхідність організації суспільних відносин та розповідає, за допомогою яких засобів відбувалось їх впорядкування у додержавний період;</i> <i>називає теорії виникнення держави та дає їх коротку характеристику; історичні типи держави і права та дає їх коротку характеристику.</i></p>
--	--

Тема 2. Загальна характеристика держави та державної влади (1 год.)

<p>Поняття і ознаки держави. Функції держави: поняття і види.</p> <p>Органи держави: поняття, ознаки, види.</p> <p>Поняття і види влади. Особливості державної влади. Органи державної влади. Загальна характеристика органів законодавчої, виконавчої та судової влади.</p>	<p>Учень (учениця): <i>пояснює, що являє собою держава і називає основні її ознаки та функції;</i> <i>дає визначення органу держави та називає їх види; державної влади та називає основні її ознаки; загальну характеристику завдань органів законодавчої, виконавчої та судової влади;</i> <i>пояснює, що таке влада та які є її види;</i> <i>характеризує поняття ”органи держави” та ”органи державної влади”.</i></p>
--	---

Тема 3. Державний лад (2 год.)

<p>Поняття і загальна характеристика державного ладу.</p> <p>Види і загальна характеристика форм правління.</p>	<p>Учень (учениця): <i>пояснює, що таке державний лад та які складові він включає;</i> <i>дає визначення форми правління, політичного</i></p>
---	--

<p>Політичні режими: поняття і види.</p> <p>Форми територіального устрою держави: поняття і види.</p>	<p>режиму і територіального устрою, пояснює, які є їх види, дає їм загальну характеристику і <i>наводить</i> приклади.</p>
---	--

Тема 4. Особа, суспільство, держава (2 год.)

<p>Загальна характеристика понять “людина”, “індивід”, “особистість”, “особа” і “громадянин”.</p> <p>Особливості взаємовідносин особи і суспільства.</p> <p>Особливості взаємовідносин особи і держави. Правовий статус особи. Поняття громадянства та способи його набуття і припинення. Іноземці, особи без громадянства та особи з подвійним громадянством.</p> <p>Особливості взаємовідносин суспільства і держави.</p> <p>Поняття та ознаки правової і соціальної держави.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p><i>аналізує</i> поняття “людина”, “індивід”, “особистість”, “особа” і “громадянин”;</p> <p><i>розкриває</i> суть взаємовідносин особи і суспільства; зміст поняття ”правовий статус особи” та називає його види; суть взаємовідносин суспільства і держави;</p> <p><i>пояснює</i> особливості взаємовідносин особи і держави; які особи визнаються іноземцями, особами без громадянства та особами з подвійним громадянством;</p> <p><i>дає</i> визначення громадянства і <i>пояснює</i> способи його набуття і припинення; визначення правової і соціальної держави та <i>називає</i> їхні ознаки.</p>
---	---

Повторювально-узагальнюючий урок (1 год.)

Частина друга: ОСНОВИ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ПРАВОВІДНОСИН

Тема 1. Поняття і загальна характеристика права (1 год.)

<p>Соціальні норми: поняття, види. Поняття і ознаки права. Право і мораль.</p> <p>Функції права.</p> <p>Джерела та форми права: поняття і види. Правові акти.</p> <p>Принцип верховенства законів.</p> <p>Систематизація правових актів: поняття і види.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p><i>пояснює</i>, що таке соціальні норми, називає їх види; поняття ”правові акти”, ”нормативні акти”, ”підзаконні акти”, ”декрети”, ”правові прецеденти”, ”правові звичаї”, ”нормативні договори”;</p> <p><i>аналізує</i> відмінності між правовими і морально-етичними нормами;</p> <p><i>дає</i> визначення функцій права і називає їх види; визначення джерел і форм права та <i>називає</i> їх основні види;</p> <p><i>розкриває</i> зміст принципу верховенства законів; <i>обґрунтовує</i> необхідність систематизації правових актів та <i>називає</i> її види.</p>
--	---

Тема 2. Поняття і структура правової системи (1 год.)

<p>Поняття системи права. Галузі права, правові інститути.</p> <p>Правові норми: ознаки, структура. Співвідношення правових норм зі статтями правових актів.</p> <p>Система права і система законодавства.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p><i>дає</i> визначення системи права; визначення правової норми, <i>називає</i> її складові та <i>пояснює</i> їх зміст; загальну характеристику міжнародного права;</p> <p><i>пояснює</i>, що таке галузь права та правовий інститут;</p> <p><i>аналізує</i> співвідношення понять ”правова</p>
--	--

Види правових систем. Поняття міжнародного права.	норма” і ”стаття правового акту”; <i>розкриває</i> відмінності між поняттями ”система права” і ”система законодавства”; <i>називає</i> види і основні риси правових систем.
---	---

Тема 3. Правовідносини (2 год.)

<p>Поняття і види правовідносин. Склад правовідносин.</p> <p>Суб’єкти права та правовідносин. Правосуб’єктність осіб. Особливості правосуб’єктності фізичних і юридичних осіб.</p> <p>Об’єкти правовідносин. Зміст правовідносин.</p> <p>Підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин.</p>	<p>Учень (учениця): <i>дає</i> визначення правовідносин, <i>називає</i> їх види; визначення юридичних фактів, <i>проводить</i> їх класифікацію та <i>наводить приклади</i>;</p> <p><i>розкриває</i> зміст поняття ”склад правовідносин”; поняття ”зміст правовідносин”;</p> <p><i>аналізує</i> співвідношення понять ”суб’єкти права” і ”суб’єкти правовідносин”;</p> <p><i>пояснює</i> зміст правосуб’єктності осіб, <i>розкриває</i> її особливості у фізичних і юридичних осіб; що таке об’єкти правовідносин.</p>
---	--

Тема 4. Правопорядок і правопорушення (2 год.)

<p>Поняття суспільного порядку та дисципліни, способи їх забезпечення. Правопорядок як складова суспільного порядку. Поняття і гарантії законності.</p> <p>Поняття правосвідомості.</p> <p>Поняття правопорушення та його склад. Види правопорушень.</p>	<p>Учень (учениця): <i>пояснює</i>: що таке суспільний порядок та чим він визначений; що таке правопорядок і законність; що таке правосвідомість;</p> <p><i>дає визначення</i>: дисципліни і <i>пояснює</i> яким чином вона забезпечується; законності і <i>називає</i> її гарантії;</p> <p>правопорушення, <i>називає</i> їх види; <i>наводить приклади</i> правопорушень;</p> <p><i>розкриває</i> зміст поняття ”склад правопорушення”, <i>характеризує</i> його елементи.</p>
--	---

Тема 5. Юридична відповідальність (1 год.)

<p>Поняття та види відповідальності. Поняття, ознаки і підстави юридичної відповідальності; обставини, що її виключають.</p> <p>Види юридичної відповідальності: поняття, загальна характеристика.</p>	<p>Учень (учениця): <i>пояснює</i>, що таке відповідальність та які є її види та <i>наводить приклади</i>;</p> <p><i>дає</i> визначення юридичної відповідальності, <i>називає</i> її підстави та <i>розкриває</i> їх зміст;</p> <p><i>називає</i> обставини, що виключають юридичну відповідальність.</p>
--	---

Повторювально-узагальнюючий урок (1 год.)

Частина третя: ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Тема 1. Конституційне право (1 год.)

<p>Загальна характеристика конституційного права.</p> <p>Передумови прийняття і загальна характеристика</p>	<p>Учень (учениця): <i>дає</i>: визначення конституційного права, <i>називає</i> основні його інститути та джерела; загальну характеристику політичного режиму, форми</p>
---	--

<p>Конституції України. Основні етапи розвитку української державності. Політико-правове закріплення суверенітету України. Особливості політичного режиму, форми правління та адміністративно-територіального устрою України.</p>	<p>правління і територіального устрою України; <i>аналізує</i> передумови прийняття Конституції України та <i>дає</i> їх загальну характеристику; <i>характеризує</i> основні етапи розвитку української державності, Конституцію України як Основний закон держави; <i>називає</i> основні політико-правові акти, якими закріплювався суверенітет сучасної України.</p>
---	--

Тема 2. Основні права, свободи і обов'язки громадян України (1 год.)

<p>Громадянство України: поняття, підстави набуття і припинення. Поняття і загальна характеристика прав, свобод і обов'язків людини і громадянина. Міжнародні стандарти у сфері прав людини: поняття, акти, що їх визначають. Загальна характеристика прав, свобод і обов'язків громадян України. Гарантії та механізми захисту прав і свобод: поняття і види.</p>	<p>Учень (учениця): <i>дає</i> визначення громадянства України, <i>називає</i> правові акти, якими регламентовані ці відносини, підстави набуття і припинення громадянства; загальну характеристику прав, свобод і обов'язків людини і громадянина; <i>пояснює</i> поняття "право" в об'єктивному і суб'єктивному значенні, гарантії та механізми захисту прав і свобод людини; <i>називає</i> основні міжнародно-правові акти з прав людини; <i>характеризує</i> права, свободи і обов'язки громадян України.</p>
--	---

Тема 3. Особливості організації державної влади і місцевого самоврядування в Україні (3 год.)

<p>Загальні засади організації державної влади в Україні. Референдум і вибори як способи безпосереднього волевиявлення народу: поняття, види. Верховна Рада України. Президент України. Органи державної виконавчої влади України. Кабінет Міністрів. Центральні та місцеві органи виконавчої влади. Міське самоврядування в Україні. Органи судової влади України. Правоохоронні органи України.</p>	<p>Учень (учениця): <i>пояснює</i>: загальні засади організації державної влади, визначені Конституцією України; конституційний статус Верховної Ради, її організаційну структуру та компетенцію; місце Президента України в системі державних органів та <i>розкриває</i> його повноваження; <i>характеризує</i> референдум та вибори як форми безпосередньої демократії, місцеве самоврядування в Україні; <i>дає</i>: визначення органів виконавчої влади, <i>називає</i> їх види; загальну характеристику Кабінету Міністрів України, центральних і місцевих органів державної виконавчої влади; загальну характеристику органів судової влади України; <i>називає</i> види та завдання правоохоронних органів.</p>
---	--

Тема 4. Фінансове право (1 год.)

<p>Загальна характеристика фінансового права. Бюджетна система України.</p>	<p>Учень (учениця): <i>дає</i> визначення фінансового права, системи оподаткування, загальну характеристику податків</p>
---	---

<p>Система оподаткування. Платники податків, їхні права та обов'язки. Види податків і зборів.</p> <p>Відповідальність за порушення фінансового законодавства.</p>	<p>і зборів; <i>називає</i> основні інститути фінансового права та джерела, платників податків та їхні права і обов'язки; <i>пояснює</i>, що таке бюджетна система України; <i>розкриває</i> особливості відповідальності за порушення фінансового законодавства.</p>
---	--

Тема 5. Адміністративне право (1 год.)

<p>Загальна характеристика адміністративного права.</p> <p>Суб'єкти адміністративного права. Державна служба.</p> <p>Адміністративний проступок: поняття, ознаки, види.</p> <p>Підстави адміністративної відповідальності. Адміністративні стягнення. Адміністративна відповідальність неповнолітніх.</p>	<p>Учень (учениця): <i>дає</i> визначення: адміністративного права, <i>називає</i> основні його інститути та джерела; адміністративного проступку та <i>розкриває</i> його склад; <i>розкриває</i> особливості правового статусу суб'єктів адміністративного права; особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх; <i>пояснює</i>, що таке державна служба, підстави адміністративної відповідальності, <i>називає</i> види адміністративних стягнень.</p>
---	--

Тема 6. Екологічне право (1 год.)

<p>Загальна характеристика екологічного права.</p> <p>Екологічні права і обов'язки громадян.</p> <p>Використання природних ресурсів. Права і обов'язки власників природних ресурсів та природокористувачів. Червона книга України.</p>	<p>Учень (учениця): <i>дає</i>: визначення екологічного права та <i>називає</i> його основні джерела; загальну характеристику Червоної книги України; <i>називає</i> екологічні права і обов'язки громадян; <i>пояснює</i>, що таке використання природних ресурсів, <i>називає</i> його види, хто є їх власниками, хто природокористувачами, <i>називає</i> їхні права і обов'язки.</p>
--	--

Тема 7. Кримінальне право (2 год.)

<p>Загальна характеристика кримінального права.</p> <p>Поняття злочину, склад злочину. Види злочинів. Стадії скоєння злочину. Співучасть у злочині.</p> <p>Поняття, ознаки і підстави кримінальної відповідальності.</p> <p>Обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність.</p> <p>Види кримінальних покарань.</p> <p>Кримінальна відповідальність неповнолітніх.</p>	<p>Учень (учениця): <i>дає</i> визначення кримінального права та <i>називає</i> його джерела; визначення співучасті у вчиненні злочину, <i>називає</i> співучасників; <i>пояснює</i>: що таке злочин, <i>розкриває</i> його склад; що таке обставини, які пом'якшують та обтяжують кримінальну відповідальність; <i>називає</i>: види злочинів, <i>наводить приклади</i>; стадії скоєння злочину; ознаки і підстави кримінальної відповідальності, види кримінальних покарань; <i>розкриває</i> особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх.</p>
--	---

Повторювально-узагальнюючий урок (1 год.)

Частина четверта: ОСНОВИ ПРИВАТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Тема 1. Цивільне право (3 год.)

Загальна характеристика	Учень (учениця):
-------------------------	-------------------------

<p>цивільного права. Особливості цивільної правосуб'єктності фізичних та юридичних осіб. Право власності: поняття, зміст. Види власності. Підстави набуття і припинення права власності. Власність неповнолітніх. Способи захисту цивільних прав. Поняття і значення строків позовної давності. Поняття і умови дійсності правочинів. Цивільні договори. Поняття спадкового права. Порядок спадкування. Підстави цивільно-правової відповідальності. Цивільно-правова відповідальність неповнолітніх.</p>	<p><i>дає</i> визначення: цивільного права, <i>називає</i> основні його інститути та джерела; права власності, <i>розкриває</i> його зміст, <i>називає</i> види строків позовної давності, <i>пояснює</i> їх правове значення; види власності та підстави набуття і припинення права власності; загальну характеристику цивільних договорів; визначення і підстави цивільно-правової відповідальності; <i>пояснює</i> особливості цивільної правосуб'єктності фізичних і юридичних осіб, що таке правочини, <i>називає</i> їх види та умови дійсності; <i>розкриває</i> особливості права власності неповнолітніх; зміст спадкового права, особливості спадкування за законом і заповітом; <i>пояснює</i> порядок одержання спадщини, особливості цивільно-правової відповідальності неповнолітніх; <i>називає</i> способи захисту цивільних прав.</p>
--	--

Тема 2. Сімейне право. Житлове право (1 год.)

<p>Загальна характеристика сімейного права. Умови і порядок укладення та припинення шлюбу. Особисті та майнові права і обов'язки подружжя, батьків і дітей. Загальна характеристика житлового права. Право громадян на житло: зміст і способи реалізації. Договір житлового найму.</p>	<p>Учень (учениця): <i>дає</i> визначення сімейного права; <i>розкриває</i> умови і порядок укладення та припинення шлюбу, зміст особистих і майнових прав і обов'язків подружжя, батьків і дітей; <i>дає</i> визначення житлового права; <i>розкриває</i> зміст права громадян на житло та способи його реалізації; <i>характеризує</i> договір житлового найму.</p>
---	---

Тема 3. Земельне право (1 год.)

<p>Загальна характеристика земельного права. Види земель в Україні. Форми та суб'єкти права власності на землю. Способи набуття та припинення права власності на землю. Користування землею: поняття, суб'єкти, види. Права і обов'язки власників земельних ділянок і землекористувачів.</p>	<p>Учень (учениця): <i>дає</i> визначення земельного права і <i>називає</i> основні його джерела; <i>називає</i> види земель в Україні, форми та суб'єкти права власності на землю і <i>наводить приклади</i>; <i>пояснює</i> способи набуття та припинення права власності на землю, передбачені законодавством України; <i>розкриває</i> зміст поняття "користування землею", <i>називає</i> його суб'єктів та види; <i>перераховує</i> права і обов'язки власників земельних ділянок та землекористувачів.</p>
--	---

Тема 4. Трудове право (2 год.)

<p>Загальна характеристика трудового права.</p> <p>Трудовий договір: поняття, зміст, форма, строк, порядок укладення.</p> <p>Особливості прийому на роботу неповнолітніх.</p> <p>Припинення трудового договору: поняття, підстави.</p> <p>Поняття і види робочого часу та часу відпочинку.</p> <p>Поняття трудової дисципліни і обов'язки працівника.</p> <p>Відповідальність за порушення трудового законодавства: поняття, підстави, види.</p> <p>Дисциплінарні стягнення: поняття, види та порядок їх накладення і зняття.</p> <p>Матеріальна відповідальність.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>дає визначення: і називає основні інститути та джерела трудового права; робочого часу та часу відпочинку, загальну характеристику їх видів; визначення дисциплінарної відповідальності;</p> <p>характеризує трудовий договір, види і значення його строку, пояснює порядок його укладення та особливості прийому на роботу неповнолітніх;</p> <p>розкриває зміст поняття "припинення трудового договору", називає його підстави;</p> <p>пояснює, що таке трудова дисципліна і перераховує обов'язки працівників; особливості відповідальності за порушення трудового законодавства; особливості матеріальної відповідальності;</p> <p>називає види дисциплінарних стягнень і пояснює порядок їх накладення і зняття.</p>
--	--

Повторювально-узагальнюючий урок (1 год.)

Особливості організації навчального процесу при викладанні курсу

Особливостями організації навчально-виховного процесу при вивченні курсу «Основи правознавства» як шкільного предмету є насамперед висока активність кожного учня й обов'язкове використання у навчальному процесі:

- системного та аналітичного підходу до загальнотеоретичних положень, а також правових актів та окремих правових норм, історичних і сучасних суспільних та державно-правових явищ, правових ситуацій;

- традиційних та активних й інтерактивних методів, зокрема: тестування, дискусій, проектної діяльності в індивідуально-груповій формі;

- форм позаурочної діяльності: екскурсій, зустрічей, проведення соціологічних досліджень тощо.

Означені методи покликані забезпечувати не тільки оволодіння програмним матеріалом, а й сприяти формуванню в учнів навичок оперативно і чітко формулювати та обґрунтовувати власні думки з посиланням на відповідні норми права, давати належну правову оцінку конкретних вчинків, вміння орієнтуватися у правових актах та користуватися ними, використовувати набуті знання у практичному житті.

Оцінка навчальних досягнень учнів

Об'єктом оцінювання в даному курсі є правові знання, а також загальна компетентність учня, вміння вести пошук і аналізувати правову інформацію та конкретні життєві ситуації, уміння чітко сформулювати та обґрунтувати власну думку, участь у дискусіях, комунікативні здібності та володіння

практичними навичками, емоційно-ціннісне ставлення до державно-правових реалій.

Загальними завданнями оцінювання є: визначення рівня навчальних досягнень учнів; стимулювання мотивації учнів до отримання знань; визначення рівня здібностей учнів; визначення потреби учнів у додатковому навчанні; виставлення оцінки (в балах).

Оцінювання процесу та результатів вивчення основ правознавства вимагає розробки та дотримання вчителем чітких, ясних і відомих учням критеріїв, відповідно до яких виставляється оцінка і використання при цьому таких методів, як: усне опитування, тестування, оцінка виконання творчих завдань та розв'язання правових ситуацій, оцінювання "участі в діяльності", самооцінювання, взаємооцінювання.

